

Barns utveckling

Frisk-/riskfaktorer och effektiva insatser

Bekräftad problematik

Tecken på risk

Förväntad utveckling

Insatser till alla

Identifiera

- Autismspektrum och allvariga kognitiva funktionsnedsättningar^(154, 155)

- Allvariga avvikelser i tillväxt och utveckling

Insatser

- Tillämpad beteendeanalys⁽¹⁵⁶⁾
- Naturliga inlärningsstrategier⁽¹⁷⁷⁾
- Strukturerad vardag (schema)⁽¹⁷⁷⁾
- Beteendestöd och beteendeträning⁽¹⁷²⁾

Tecken att vara uppmärksam på

- Föräldrar**
 - Instabil anknytning⁽⁸⁸⁾
 - Nedstämdhet i samband med barnafödande⁽⁸⁸⁾

- Psykos i samband med barnafödande⁽⁷⁸⁾
- Alkohol under graviditet⁽²³⁸⁾
- Besvärligt temperament⁽⁸⁸⁾
- Anknätningsproblem^(81, 44)

- Barn**
 - För tidigt födda⁽⁷¹⁾
 - Liten viktuppgång⁽⁷²⁾
 - Motoriska problem⁽⁷³⁾
 - Utvecklingsförsening⁽⁷⁴⁾
 - Tal- och språkförsening⁽⁷⁵⁾
 - Över- eller underaktivitet⁽⁷⁶⁾

- Koncentrationssvårigheter⁽⁷⁷⁾
- Sömnproblem⁽⁷⁸⁾
- Ätproblem⁽⁷⁹⁾
- Besvärligt temperament⁽⁸⁰⁾
- Anknätningsproblem^(81, 44)

Insatser riktade till barn och föräldrar med riskecken

- Föräldrar**
 - Riktad prevention till mödrar i högrisksituationer⁽¹³⁰⁾

- Förstärkt hembesök⁽¹³¹⁾

- Barn**
 - Barnmassage⁽¹³²⁾
 - Anknätningsfokuserad psykoterapi (Barn-förälder)⁽¹³³⁾

- Insatser mot sömnsvårigheter⁽¹⁴⁴⁾

Identifiera

- Autismspektrum och allvariga kognitiva funktionsnedsättningar^(155, 156)
- ADHD/ADD⁽⁸⁴⁾

- Uppförandestörning/Trotssyndrom⁽¹⁵⁷⁾

Insatser

- Utagande problem (ADHD, uppförandestörning och trotssyndrom)**
 - Beteendefokuserad föräldratraining⁽¹⁷³⁾
 - Föräldrastöd⁽⁸⁴⁾

- Barnfokuserad träning⁽¹⁷⁴⁾
- Barn-förälder interaktion⁽¹⁷⁵⁾
- Beteendefokuserad träning i förskolan^(176, 84)

Tecken att vara uppmärksam på

- Föräldrar**
 - Bristande uppmärksamhet⁽²⁴⁴⁾
 - Bristande samspel^(85, 86)
 - Ötydlig uppföstran⁽⁸⁷⁾

- Bristande engagemang för barnens utveckling i förskolan⁽⁸⁸⁾

- Barn**
 - Låg begåvning⁽²⁴⁵⁾
 - Tal- och språkförsening⁽⁸⁶⁾
 - Agerar först och tänker sedan⁽⁸⁷⁾
 - Koncentrationssvårigheter⁽⁸⁸⁾
 - Lätt distraherad⁽⁸⁹⁾
 - Inbunden, socialt tillbakadragen, lättretlig⁽⁹⁰⁾

- Avvisande mot andra barn⁽⁹¹⁾
- Svag utveckling i förskola⁽⁹²⁾
- Motoriska, språkliga eller kognitiva funktionsnedsättningar⁽⁹³⁾
- Skallskada⁽⁹⁴⁾
- Ötillräcklig sömn^(95, 46)

Insatser riktade till barn och föräldrar med riskecken

- Föräldrar**
 - Stöd till föräldrar med särskilda behov⁽¹³⁴⁾

- Stresshantering⁽¹³⁵⁾
- Skolbaserade preventionsprogram^(140, 46, 48)

- Barn**
 - Föräldrastöd (insats via föräldrarna)⁽¹³⁵⁾
 - Gruppbasert KBT för föräldrar⁽⁹⁶⁾

Kognitivt

- Funderande språk-, tanke- och beslutsförmåga⁽¹⁴⁾

Fysiskt

- Fintmotorik och balans^(8, 10)
- Öga-/handkoordinering⁽¹⁰⁾
- Klär sig själv⁽¹¹⁾
- Adekvat längd och viktuppgång⁽¹²⁾

Psykosocialt

- Trygga relationer till andra vuxna⁽⁷⁾
- Goda kamratrelationer⁽⁸⁾

En förskola av hög kvalitet utmärks av:

- Ömsidig uppmärksamhet i aktiviteter initierade av barn och av personal⁽¹⁵⁾
- Utveckling av hjärnans exekutiva funktioner⁽¹⁶⁾
- Stöd till tidig språkinlärning⁽¹⁷⁾
- Pedagoger och chefer med hög kompetens⁽¹⁸⁾
- Socialt och emotionellt lärande och träning i konfliktlösning^(15, 16)

- Samhällsinsatser som:**
 - Uppmärksammar föräldrars socioekonomiska och psykosociala situation samt psykiska hälsa⁽¹⁷⁾
 - Säkerställer fosters/nyfött barns kroppsliga hälsa och utveckling⁽¹⁸⁾
 - Stödjer anknytning mellan barn och förälder⁽¹⁹⁾
 - Erbjuder pappa- och mammapgrupper⁽²⁰⁾
 - Erbjuder universella preventionsprogram för förlossningsdepression⁽²¹⁾
 - Erbjuder screening för depression bland nyblivna mammor⁽²²⁾

Identifiera

- ADHD/ADD⁽¹⁵⁸⁾
- Ängestproblematik⁽¹⁵⁹⁾

- Dyslexi⁽¹⁶⁰⁾
- Uppförandestörning/Trotssyndrom⁽⁸⁴⁾

Insatser

- Ängest**
 - Individuell/gruppbasert KBT^(177, 178)
 - Gruppbasert KBT för föräldrar⁽¹⁷⁹⁾
 - Exponeringsinriktad KBT (Tvångssyndrom)^(180, 84)

- Uppförandestörning och trotssyndrom**
 - Föräldrastöd⁽⁸⁴⁾
 - Barnfokuserad träning⁽¹⁸⁶⁾
 - Barn-förälder interaktion⁽¹⁸⁷⁾
 - Gruppbasert KBT för föräldrar⁽⁸⁴⁾
 - Stödprogram^(89, 82)

- ADHD**
 - Beteendefokuserad klassrumsträning⁽¹⁸¹⁾
 - Kamratstödsträning på fritiden⁽¹⁸²⁾
 - Specialundervisning⁽¹⁸³⁾
 - Specialundervisning⁽¹⁸³⁾
 - Läkemedel⁽¹⁸⁵⁾

- Dyslexi**
 - Träning fonologisk förmåga⁽¹⁸⁸⁾
- Post-traumatiskt stressyndrom**
 - KBT⁽⁸⁴⁾
- Suicidnära tillstånd**
 - Arbetsminnesträning⁽¹⁸⁴⁾
 - Läkemedel⁽¹⁸⁵⁾

Tecken att vara uppmärksam på

- Föräldrar**
 - Bristande uppmärksamhet⁽²⁴⁴⁾
 - Bristande samspel^(85, 86)
 - Ötydlig uppföstran⁽⁸⁷⁾

- Bristande engagemang för barnens skolgång⁽⁸⁸⁾

- Barn**
 - Utagerande, sensationssökande⁽⁸⁹⁾
 - Skolmisslyckanden⁽¹⁰⁰⁾
 - Aggressivitet, humörsvingningar^(101, 103)
 - Begränsad impulskontroll⁽¹⁰²⁾
 - Apati, bristande motivation^(104, 105)
 - Negativa tankar om sig själv och omvärlden⁽¹⁰⁶⁾

- Bristande kamratrelationer⁽¹⁰⁷⁾
- Begränsad problemlösningsförmåga⁽¹⁰⁸⁾
- Självrapporterade psykiska symtom⁽¹⁰⁹⁾
- Skallskada⁽¹¹⁰⁾
- Ötillräcklig sömn^(95, 46)

Insatser riktade till barn och föräldrar med riskecken

- Föräldrar**
 - Stöd till föräldrar med särskilda behov⁽¹³⁶⁾

- Stresshantering⁽¹³⁵⁾
- Skolbaserade preventionsprogram^(140, 46, 48)

- Barn**
 - Stöd till barn med föräldrar med psykisk sjukdom eller missbruk⁽¹⁴²⁾
 - Föräldrastöd⁽¹³⁸⁾
 - Gruppbasert KBT för föräldrar⁽⁹⁶⁾

Kognitivt

- Läs- och skrivförmåga⁽¹⁴⁾
- Matematikens grunder⁽¹⁵⁾

Fysiskt

- Tidiga pubertetstecken⁽¹⁶⁾
- Adekvat längd och viktuppgång⁽¹²⁾
- Normal motorik och fysisk aktivitet

Psykosocialt

- Kan följa regler⁽¹⁶⁾
- Förstår andras behov och har förmåga till konfliktlösning⁽¹⁷⁾

En skola av hög kvalitet utmärks av:

- Lärare och annan personal med positiva och höga förväntningar på att alla ska lyckas⁽²⁶⁾
- Att elevers lärande och läroprocesser synliggörs⁽²⁶⁾
- Pedagoger och rektorer med hög kompetens och pedagogisk ledarskap⁽²⁶⁾
- Att elever får tillgång till såväl extra pedagogiskt som psykosocialt stöd⁽²⁷⁾
- Arbete för att förebygga utagerande beteende enligt etablerade metoder⁽²⁸⁾
- Ett systematiskt arbete mot diskriminering och kränkande behandling⁽²⁹⁾
- Byggnad av starka relationer mellan skola och föräldrar⁽³⁰⁾
- Socialt och emotionellt lärande samt träning i konfliktlösning^(31, 32)
- Fritidsaktiviteter med gott stöd av utbildade vuxna⁽³³⁾

Identifiera

- Depression⁽¹⁶¹⁾
- Ängestproblematik⁽¹⁶²⁾
- Åtstörningar⁽¹⁶³⁾

- Psykos⁽⁸¹⁾
- Missbruk⁽⁸⁴⁾

Insatser

- Depression och ängest**
 - Individuell/Gruppbasert KBT^(189, 190, 191)
 - Gruppbasert KBT med föräldrar⁽¹⁹¹⁾
 - Exponeringsinriktad KBT (Tvångssyndrom)^(192, 84)
 - Gruppbasert KBT + Föräldrastödskomponenter⁽¹⁹⁶⁾
 - Interpersonell terapi⁽¹⁹⁴⁾
 - Läkemedel⁽¹⁹³⁾

- Kamratstödsträning i rekreativ miljö**⁽²⁰⁷⁾
- Specialundervisning**⁽²⁰²⁾
- Arbetsminnesträning**⁽²⁰³⁾
- Läkemedel**⁽²⁰⁴⁾

- Uppförandestörning och trotssyndrom**
 - Familjestöd, familje-interventioner^(205, 84)
 - Multisystemisk terapi⁽²⁰⁶⁾
 - Stödprogram⁽⁸⁴⁾
 - KBT⁽⁸⁴⁾

- Post-traumatiskt stressyndrom**
 - KBT⁽⁸⁴⁾

- ADHD**
 - Beteendefokuserad klassrumsträning⁽²⁰⁸⁾

- Suicidnära tillstånd**
 - Skolbaserade interventionsprogram⁽⁸⁴⁾

Tecken att vara uppmärksam på

- Föräldrar**
 - Negativa sociala normer⁽¹¹¹⁾
 - Svagt stöd till barnets utveckling⁽¹¹²⁾
 - Bristande trygghet och kärlek⁽¹¹³⁾

- Bristande engagemang i barnens skolgång⁽¹¹⁴⁾
- Familjekonflikter⁽¹¹⁵⁾
- Förälder med svagt nätverk⁽¹¹⁶⁾

- Barn**
 - Tidig pubertet^(94, 117)
 - Koncentrationssvårigheter⁽¹¹⁸⁾
 - Dåligt självförtroende⁽¹¹⁹⁾
 - Ökat behov av uppskattning och stöd⁽¹²⁰⁾

- Skolmisslyckanden, skolfrånvaro⁽¹²¹⁾
- Skallskada⁽¹²²⁾
- Ötillräcklig sömn^(123, 46)
- Självrapporterade psykiska symtom⁽¹⁰⁹⁾

Insatser riktade till barn och föräldrar med riskecken

- Föräldrar**
 - Föräldrastöd⁽¹⁴¹⁾

- Träna problemlösning⁽¹⁴⁰⁾
- Föräldrastöd⁽¹⁴⁷⁾
- Skolbaserade preventionsinsatser^(96, 46, 48)

- Barn**
 - Stöd till barn med föräldrar med psykisk sjukdom eller missbruk⁽¹⁴²⁾
 - Säkerställa skolnärvaro⁽¹⁴³⁾
 - Måluppfyllelse i skolan⁽¹⁴⁴⁾
 - Stresshantering⁽¹⁴⁵⁾

Kognitivt

- Effektivt studieförmåga⁽²⁰⁾
- Motivation för lärande⁽²¹⁾
- Realistisk bedömning av egen förmåga⁽²²⁾

Fysiskt

- Pubertet och fysisk utveckling⁽²⁶⁾
- Hormonellt betingade humörsvingningar⁽²⁷⁾
- Adekvat längd och viktuppgång⁽¹²⁾

Psykosocialt

- Utvecklade vänskapsrelationer⁽²³⁾
- Positiv självkänsla och problemlösningsförmåga⁽²⁴⁾
- Ansvarstagande och moralutveckling⁽²⁵⁾

En skola av hög kvalitet utmärks av:

- Föregående skolpunkter (6–12 år) samt**
 - Tydlighet och struktur⁽³⁷⁾
 - Allas fysiska och psykiska säkerhet⁽³⁸⁾
 - Uppmärksamhet på närvaro⁽³⁹⁾
 - Stödjande relationer⁽⁴⁰⁾
 - Ett systematiskt arbete och etablerade metoder för att förebygga psykisk ohälsa^(2, 3)

Samhällsinsatser som:

- Ger barn möjligheter att forma sin identitet och erbjuder positiva sociala normer⁽⁴²⁾
- Hjälper barnen att utveckla en realistisk bedömning av egna kontrollmöjligheter och förmåga⁽⁴³⁾
- Ger barnen möjlighet att få känna sig behövda och efterfrågade⁽⁴⁴⁾
- Erbjuder fritidsaktiviteter med gott stöd av utbildade vuxna⁽⁴¹⁾

Identifiera

- Depression⁽¹⁶⁴⁾
- Ängestproblematik⁽¹⁶⁵⁾
- Åtstörningar⁽¹⁶⁶⁾

- Psykos, bipolär sjukdom⁽¹⁶⁷⁾
- Missbruk/beroende⁽¹⁶⁸⁾

Insatser

- Depression och ängest**
 - Individuell/Gruppbasert KBT^(195, 196, 198)
 - Gruppbasert KBT med föräldrar⁽¹⁹⁷⁾
 - Exponeringsinriktad KBT (Tvångssyndrom)^(192, 84)
 - Gruppbasert KBT + Föräldrastödskomponenter⁽¹⁹⁶⁾
 - Interpersonell terapi⁽¹⁹⁴⁾
 - Läkemedel⁽¹⁹³⁾

- Åtstörning (Anorexi)**
 - Familjeinterventioner och psykoterapi^(211, 212)
- Missbruk/beroende**
 - Familjeterapi^(213, 214)
 - KBT och motivationshöjande behandling⁽²¹⁵⁾
- Uppförandestörning/Antisocialt beteende**
 - Familjestöd, familjeinterventioner^(216, 84)
 - Multisystemisk terapi⁽²¹⁷⁾
 - KBT⁽⁸⁴⁾
- Post-traumatiskt stressyndrom**
 - KBT⁽⁸⁴⁾
- Suicidnära tillstånd**
 - Skolbaserade interventionsprogram⁽⁸⁴⁾

Tecken att vara uppmärksam på

- Föräldrar**
 - Bristande stöd till frigörelse⁽¹²⁶⁾

- Barn**
 - Inga relationer till vuxna utanför familjen⁽¹²⁸⁾
 - Negativa tankar⁽¹²⁹⁾
 - Begränsad social förmåga⁽¹²⁷⁾
 - Begränsad problemlösningsförmåga⁽¹²⁸⁾

- Bristande kamratrelationer⁽¹²⁹⁾
- Droganvändning⁽¹³⁰⁾
- Självrapporterade psykiska problem⁽¹⁰⁹⁾
- Antisocialt beteende⁽¹³¹⁾

Insatser riktade till barn och föräldrar med riskecken

- Föräldrar**
 - Föräldrastöd⁽¹⁴¹⁾

- Barn**
 - Stöd till barn med föräldrar med psykisk sjukdom eller missbruk⁽¹⁴²⁾
 - Stöd till genomförd gymnasieutbildning⁽¹⁴³⁾
 - Föräldrastöd⁽¹⁴⁷⁾
 - Stress- och problemlösning^(145, 142)

- Screening för risk- och missbruk av alkohol/droger och adekvat intervention⁽¹⁴⁴⁾
- Skolbaserade preventionsinsatser^(96, 46, 48)

Kognitivt

- Förmåga till komplext beslutsfattande⁽²⁴⁾
- Kan planera och fullfölja på längre sikt⁽²⁵⁾

Fysiskt

- Pubertet och fysisk utveckling⁽²⁶⁾
- Goda mat- och motionsvanor⁽²⁷⁾
- Adekvat längd och viktuppgång⁽¹²⁾

Psykosocialt

- Framtidsinriktning⁽²⁸⁾
- Utorska kärleksrelationer, arbete/utbildning och världsåskådning⁽²⁹⁾
- Framtidsinriktning⁽³⁰⁾

En gymnasieskola av hög kvalitet utmärks av:

- Fokus på att alla ska fullfölja^(45, 7)
- Stöd att utorska egna intressen i utbildning och ger introduktion till arbetsmarknaden⁽⁴⁶⁾
- Stöd för att bygga relationer med andra vuxna⁽⁴⁷⁾
- Ett bra bemötande och en positiv miljö⁽⁴⁸⁾
- Samarbeta och delaktighet⁽⁴⁹⁾
- Ett systematiskt arbete och etablerade metoder för att förebygga psykisk ohälsa^(1, 3)

Identifiera

- Depression⁽¹⁶⁹⁾
- Ängestproblematik med sekundär depression⁽¹⁶⁹⁾
- Grav psykisk stress⁽¹⁷⁰⁾
- Antisociala personlighetsstörningar⁽¹⁷¹⁾

- Suicidnära tillstånd/suicidförsök⁽¹⁷²⁾
- Åtstörningar⁽¹⁷³⁾
- Psykos, bipolär sjukdom^(174, 175)
- Missbruk/beroende⁽¹⁷⁶⁾

Insatser

- Depression och ängest**
 - KBT⁽¹⁷⁷⁾
 - Interpersonell psykoterapi⁽¹⁷⁸⁾
 - Läkemedel⁽¹⁷⁹⁾

- Missbruk/beroende**
 - KBT och motivationshöjande behandling⁽¹⁸⁰⁾
 - KBT och KBT-baserade metoder som fokuserar på personens missbruk och boende, arbete, fritid och sociala kontakter⁽¹⁸¹⁾
 - Drogavsnäppningsprogram⁽¹⁸²⁾

- Psykos och bipolär**
 - Långsiktig och kontinuerlig psykosocial behandling^(183, 184)
 - Psykosocialt stöd och rehabilitering⁽¹⁸⁵⁾
 - Läkemedel⁽¹⁸⁶⁾

- Suicidnära tillstånd**
 - Strukturerad riskbedömning⁽¹⁸⁷⁾
 - Fördjupad psykiatrisk bedömning⁽¹⁸⁸⁾
 - Observation inom slutenvården⁽¹⁸⁹⁾

Tecken att vara uppmärksam på

- Inga relationer till vuxna utanför familjen⁽¹⁹⁰⁾
- Studieavbrott, ofullständiga gymnasiebetyg⁽¹⁹¹⁾
- Inte sysselsatt i utbildning eller arbete⁽¹⁹²⁾
- Droganvändning⁽¹⁹³⁾

- Psykisk stress⁽¹⁹⁴⁾
- Trauma, negativa livshändelser⁽¹⁹⁵⁾
- Minskad socialt stöd⁽¹⁹⁶⁾
- Suicidtankar⁽¹⁹⁷⁾
- Antisocialt beteende⁽¹⁹⁸⁾

Insatser riktade till barn och föräldrar med riskecken

- Föräldrar**
 - Stöd till genomförd gymnasieutbildning⁽¹⁹⁹⁾
 - Riktade insatser för att motverka studieavbrott⁽²⁰⁰⁾

- Screening för risk- och missbruk av droger och adekvat intervention⁽¹⁹⁹⁾
- KBT för traumabehandling/ för individer med hög risk för psykisk ohälsa^(199, 200)

Kognitivt

- Utvecklad impulskontroll⁽⁴⁾
- Utvecklat konsekvenstänkande⁽⁵⁾

Noter

Barns utveckling – frisk-/riskfaktorer och effektiva insatser

Nedan förtydligas de olika delarna av översikten. Innehållt har hämtats ur svenska och internationella forskningsöversikter som med fördel kan läsas i sin helhet. Aktuell version av översikten kan hämtas från www.psymk.se och www.uppdragpsyiskhalsa.se

Förväntad utveckling

Barn och unga utvecklas kontinuerligt, en del snabbare, en del långsammare och normalvariationer är stora när identifieras några tecken på en förväntad utveckling som är avvikande är ofta hos alla barn och unga för att upptäcka tidigt och kunna erbjuda effektiva insatser.

Foster- och spädbarnsålder (0-9 mån – 2 år)

Kognitiv

1. Kan reglera sömn, födoslag, affekter, aktivitet/vila (NAS, 2009)

2. God anknytning till föräldrar (NAS, 2009)

Fysisk

3. Adekvat längd och viktuppgång (Vårdguiden)

4. Kropp, prutt och gå (Vårdguiden)

FÖRSKOLEÅLDER (3-4 ÅR)

Kognitiv

5. Funktionellt språk (NAS, 2009)

6. Utveckling av exekutiva funktioner (NAS, 2009)

Fysisk

7. Trygga relationer till andra vuxna (NAS, 2009)

8. Goda kamraterrelationer (NAS, 2009)

9. Finmotorik (Vårdguiden)

10. Öppn handarbetsdning (Vårdguiden)

11. Klär sig själv (Vårdguiden)

12. Bättre (Vårdguiden)

13. Adekvat längd och viktuppgång (Vårdguiden)

TIDIGA SKOLÅR (5-12 ÅR)

14. Läs- och skrivfärdigheter (NAS, 2009; KVA, 2010)

15. Matematiska grunder (NAS, 2009)

Fysisk

16. Kan lösa rogn (NAS, 2009)

17. Förstår andra behov och har förmåga till mellanmännisk problem-lösning (NAS, 2009)

Fysisk

18. Tidiga pubertetsreaktioner (Vårdguiden)

19. Adekvat längd och viktuppgång (Vårdguiden)

SENIARE SKOLÅR (12-16 ÅR)

Kognitiv

20. Lära sig att läsa (NAS, 2009)

21. Motivation för lärande och utveckling (NAS, 2009)

22. Realistisk bedömning av egen förmåga (NAS, 2009)

Psykosocial

23. Utvecklat vänskapssituationer (NAS, 2009)

24. Utvecklat en positiv självbild och problemlösningsförmåga (NAS, 2009)

25. Ansvarstagande och moralutveckling (NAS, 2009)

Fysisk

26. Pubertet (Vårdguiden)

27. Trygghet och trygghet (Vårdguiden)

GYMNASIUM (16-18 ÅR)

Kognitiv

28. Förmåga till komplex beslutstötande (NAS, 2009)

29. Färdigheter (NAS, 2009)

30. Kan planera och fullfölja på längre sikt (NAS, 2009)

Psykosocial

31. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

32. Funktionellt självständigt (NAS, 2014)

33. Förmåga till självständigt och komplext beslutstötande (NAS, 2009)

Psykosocial

34. Självständighet i beslutstötning och emotionell (NAS, 2009)

35. Hållbar eggt boende och självständighet (NAS, 2014)

36. Upprätthållande av sociala relationer och värdnadskänning (NAS, 2009; NAS, 2014)

37. Funktionell självständighet (NAS, 2009)

38. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

39. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

40. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

41. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

42. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

43. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

44. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

45. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

46. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

47. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

48. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

49. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

50. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

51. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

52. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

53. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

54. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

55. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

56. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

57. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

58. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

59. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

60. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

61. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

62. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

63. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

64. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

65. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

66. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

67. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

68. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

69. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

70. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

71. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

72. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

73. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

74. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

75. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

76. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

77. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

78. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

79. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

80. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

81. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

82. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

83. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

84. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

85. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

86. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

87. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

88. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

89. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

90. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

91. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

92. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

93. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

94. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

95. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

96. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

97. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

98. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

99. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

100. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

101. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

102. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

103. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

104. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

105. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

106. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

107. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

108. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

109. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

110. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

111. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

112. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

113. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

114. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

115. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

116. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

117. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

118. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

119. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

120. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

121. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

122. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

123. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

124. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

125. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

126. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

127. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

128. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

129. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

130. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

131. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

132. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

133. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

134. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

135. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

136. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

137. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

138. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

139. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

140. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

141. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

142. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

143. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

144. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

145. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

146. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

147. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

148. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

149. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

150. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

151. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

152. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

153. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

154. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

155. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

156. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

157. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

158. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

159. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

160. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

161. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

162. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

163. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

164. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

165. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

166. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

167. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

168. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

169. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

170. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

171. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

172. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

173. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

174. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

175. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

176. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

177. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

178. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

179. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

180. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

181. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

182. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

183. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

184. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

185. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

186. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

187. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

188. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

189. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

190. Upprätthållande av sociala relationer (NAS, 2014)

</